

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ УРБАН-СПОРТУ

Ліліана Рядова¹, Наталія Цигановська², Владислав Рожков³

¹Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, старший викладач кафедри здорового способу життя, технологій і безпеки життєдіяльності, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, liatago@gmail.com.

²Завідувач кафедри фізичної культури і здоров'я Харківської державної академії культури, pcyganovska@gmail.com.

³Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, доцент кафедри олімпійського та професійного спорту, Харківська державна академія фізичної культури, Vladyslav.oleksandrovych@gmail.com.

Вступ. Спорт як багатогранне суспільне явище є галуззю підготовки до трудової діяльності, задоволення духовних запитів, зміцнення та розширення інтернаціональних зв'язків, одним із важливих засобів етичного та естетичного виховання [1].

Урбан-спорт, як унікальне явище сучасної культури, набуває все більшої популярності в умовах швидко змінюваного міського середовища. Він об'єднує в собі елементи фізичної активності, творчості та самовираження, що робить його привабливим для молоді. Виникнення урбан-спорту пов'язане з розвитком міських просторів, які стали ареною для нових форм активності, що виходять за межі традиційних видів спорту.

Як явище, що виникло на перетині культури, спорту та вуличного життя, урбан-спорт став важливим елементом сучасної молодіжної субкультури. Його корені сягають середини ХХ століття, коли в умовах урбанізації та глобалізації з'явилися нові форми фізичної активності, що відображали дух свободи, креативності та індивідуалізму. Розвиток урбан-спорту супроводжувався змінами в соціальних відносинах, культурних практиках та технологіях, що вплинули на спосіб життя молоді.

Дослідження є актуальним, оскільки аналіз історії виникнення і розвитку урбан-спорту дасть можливість ліпше зрозуміти його соціокультурні корені та вплив на сучасне суспільство.

Мета дослідження: розглянути історію виникнення і розвитку урбан-спорту.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури.

Результати дослідження. Урбан-спорт – це вид спорту, який практикується в міських умовах і використовує елементи урбаністичного середовища, такі як вулиці, площі, парки та інші міські простори.

До урбан-спорту відносяться різні види рухової активності, які виконуються в міському середовищі, такі як: паркур, скейтбординг, ВМХ, стрітбол, вуличний футбол, фрістайл, паркур-фітнес, брейкданс, біг, фрісбі, фрірайд і т. д. [2].

Основними характеристиками урбан-спорту є:

1. Креативність. Спортсмени використовують навколишнє середовище для виконання трюків і маневрів, що дає можливість проявити індивідуальність.
2. Доступність. Участь у цих видах спорту не вимагає спеціально обладнаних спортивних майданчиків, їх можна практикувати практично в будь-якому місці.
3. Спільнота. Урбан-спорт часто об'єднує людей у громади, де спортсмени обмінюються досвідом, підтримують один одного та організують змагання.
4. Культура. Урбан-спорт тісно пов'язаний із молодіжною культурою, модою та музикою, що робить його важливою частиною сучасного життя міста.

Урбан-спорт не лише сприяє фізичному розвитку, але й формує нові соціальні зв'язки, культуру та стиль життя серед молоді. Він також відображає дух свободи, креативності та індивідуальності, характерний для сучасного міського життя.

Урбан-спорт, або вуличний спорт, виник як відповідь на урбанізацію та розвиток міст у 20-му столітті коли молодь почала використовувати міське середовище як простір для самовираження та фізичної активності [2].

Коріння урбан-спорту можна простежити через кілька ключових етапів:

1. Виникнення (1950–1960 рр.). Урбан-спорт почав формуватися в післявоєнний період, коли молодь почала шукати нові способи самовираження. Вулиці міст стали майданчиками для різних видів рухової активності, таких як вуличний футбол та баскетбол. У цей час також почали з'являтися перші скейтборди, які стали популярними серед підлітків.

2. Розвиток (1970–1980 рр.). У 1970-х роках скейтбординг набирає популярності, стаючи символом молодіжної культури. З'являються перші скейтпарки, а також формуються спільноти скейтбордистів. У цей же період виникає паркур у Франції, де група молодих людей почала експериментувати з пересуванням через міські перешкоди.

3. Кульмінація (1990-ті роки). У 1990-х роках урбан-спорт отримує новий імпульс завдяки популяризації екстремальних видів спорту. З'являються такі дисципліни, як BMX і фрірайд. У цей час також починають проводити змагання та фестивалі, присвячені вуличним видам спорту.

4. Глобалізація (2000-ті роки). З розвитком Інтернету та соціальних мереж урбан-спорт стає глобальним явищем. Спортсмени починають ділитися своїми досягненнями онлайн, що сприяє популяризації різних стилів і технік. З'явилися міжнародні змагання, фестивалі.

5. Сучасність (2010-ті роки – по нині). Сьогодні урбан-спорт продовжує розвиватися, інтегруючись у культурні та спортивні події. Наприклад, скейтбординг було включено до програми Олімпійських ігор [3].

Урбан-спорт стає платформою для соціальних змін, залучаючи молодь до здорового способу життя та розвитку спільноти.

Урбан-спорт сьогодні є не лише способом фізичної активності, але й важливим елементом молодіжної культури, що об'єднує людей з різних країн і культур.

Висновки. Урбан-спорту виник як відповідь на урбанізацію, соціальні, культурні та економічні зміни в міському середовищі, ставши важливим елементом молодіжної культури. Він є динамічним і багатограним феноменом, який продовжує розвиватися, відображаючи зміни в суспільстві, потреби та інтереси молоді в умовах сучасного міського життя.

Джерела та література

1. Картошкіна Н. О., Білаш Є. В. Впровадження міофісціального релізу в навчальний процес коледжу. *Study of world opinion regarding the development of science: the 9th International scientific and practical conference* (November 22–25, 2022). Prague, Czech Republic: International Science Group. 2022. С. 412–414.
2. Рубан М. В. Основні напрями розробки заходів щодо реалізації концепції розвитку урбан-культури та вуличних видів спорту в місті харкові. *Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти* : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. докторантів, молодих учених та студентів (електронне наукове видання). Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. URL: <https://cdn.hneu.edu.ua/rozvitok19/thesis06-19.html>.
3. D'angelo Ch., Corvino Ch., De Leo A., Sanchez Martín R. How can performing arts and urban sport enhance social inclusion and interculturalism in the public space? *Comunicazioni sociali*. 2019. № 1. Р. 1–14.
4. Davie J. An exploration of connections with the land in an urban sport context among indigenous youth: a thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of science. Edmonton: University of Alberta, 2019. 65 p.